

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№2(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 784 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Kasbiy mahorat va tajribalarni rivojlantirishning mazmuni, shakl va usullari	22
<i>Yo'ldasheva Feruzaxon Shavkatbekovna</i>	
O'zbek tili darslarida 5E modelini qo'llash orqali ta'lim sifatini oshirish: Chimboy tumani 36-sonli ixtisoslashtirilgan maktab misolida	26
<i>Kojamuratova Ulbosin Punkitbaevna</i>	
Shaxs ijtimoiy faolligi: tushuncha va tahlil.....	29
<i>Baxriyeva Nargiza Axmadovna</i>	
Fiziognomika va psixologik yondashuvlar asosida portret qalamtasviri ta'limini takomillashtirish.....	33
<i>Babadjanov Axmadjan Xudayberdiyevich</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish	37
<i>Nusharov Bobir Bolbekovich</i>	
Личностные характеристики как ассимиляция системы отношений младших школьников и предмет воспитательного воздействия учителя	41
<i>Олимова Азиза Кахрамоновна</i>	
"Vitagen ta'lim texnologiyalari" asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarda perseptiv qobiliyatni rivojlantirishga o'rgatishning didaktik imkoniyatlari	47
<i>Tursunboyeva Kamola Ilxomjon qizi</i>	
Ekologik ta'lim va tarbiya asosida talabalarda ekoturistik madaniyatni rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	50
<i>Kamolov Baxtiyor Xasanboyevich</i>	
Individual ta'lim trayektoriyasi: maktabgacha yoshdagi bolalarda ekspressiv nutq buzilishlarining o'ziga xos xususiyatlari	54
<i>Fayziyeva Nozima Oybek qizi</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida mantiqiy masalalardan foydalanish samaradorligi	59
<i>Ibragimova Nozima Ulug'bekovna, Pardayeva Hosila Qudratulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda tarbiyachining kreativ roli	64
<i>Botirova Lobar Kamolovna</i>	
O'quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.....	69
<i>Kaipova Tazagul, Kaipova Elmira</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini zamonaviy kasb-hunarlariga qiziqtirishda integrativ usullardan foydalanish	73
<i>Ergasheva Nigora Erkinovna</i>	
Proposals for the Development of Education in Teaching Musical-Historical and Theoretical Subjects	76
<i>Sobirova Gulkhayo Aktamjonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida talabalarda mediakompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	81
<i>Rustemov Abseit Trijan o'g'li</i>	
Hamkorlik ko'nikmalarini takomillashtirishga oid tajriba-sinov ishlarini tashkil etish mazmuni	85
<i>Baxramova O'ramol Uralovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining matn ustida ishlash orqali o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda nazariy asoslanish mohiyati.....	88
<i>Boxodirova Muxlisa Xoljigitovna</i>	
Zoologiya fanini o'qitish jarayonida talabalarining ilmiy-tadqiqot faolligini rivojlantirish mexanizmlari	92
<i>Dushekeeva Nasiba Rustembaevna, Arepbaev Islambek Muratbaevich</i>	
Ingliz tilini o'rganishda zamonaviy texnologiyalarning roli	96
<i>Ergasheva Mehriyona</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining tasviriy ko'nikmalarini shakllantirishning nazariy asoslari	100
<i>Jummayeva Sayyora Shokir qizi</i>	

The Role of Digital Technologies and Virtual Reality in Modern English Teaching Methodologies	104
Seilkhanova Rita Nurniyazovna, Kalbaeva Mexriban Elbrus qizi	
Sog'lom separatsiya orqali yoshlar sog'lig'ini mustahkamlash: tibbiy-psixologik yondashuvning empirik tahlili	109
Mavlyanova Surayo Sultanaliyevna	
Badiiy-tarixiy meros asosida pedagog shaxsini tarbiyalash: nazariya va amaliyot uyg'unligi	112
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Gamified Programming Platforms: Analysis and Recommendations	116
Ra'nokhon Ne'matjon kizi Rakhimova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida giperaktiv bolalar bilan ishlashning ilmiy-nazariy asoslari	123
Raimqulova Sojida Abdusaid qizi	
Qandli diabet bilan og'rikan bemorlarga pedagogik yordam ko'rsatish tizimi.....	126
Shermatova Yakut Sabirovna	
O'smirlar o'rtasida kiberbulling	129
Tashbekova Aziza Mirsuxbatovna	
Uzoq muddatli davolanishga muhtoj bolalar uchun tyutorlik yordamini tashkil etish	132
Tolipova Pokiza Xasan qizi, Isamuxamedova Dildora Raxmatilayevna	
Zamonaviy maktablarda xavfsizlik madaniyatining roli.....	135
Turdiyeva Zilola Jalilovna	
Global akademik reyting va raqobat muhitida xalqaro olimpiadalarning o'rni	138
Xalikova Umida Mirovna	
Tarbiyachining bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayonidagi o'rni	143
Xasanova Shaxnoza To'xtasinovna, Rahimova Umida Abdurasul qizi	
Biologiya darslarida TIMSS topshiriqlarini integratsiyalash.....	148
Zayniyev Suxrobjon Islombek o'g'li, Komiljonova Muslima Shuxrat qizi	
О трансверсальных компетенции воспитателя дошкольного образования.....	153
Садыкова Шоиста Акбаровна, Назарматова Дилшода Умаралиевна	
Talaba-yoshlarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning pedagogik-psixologik xususiyatlari	156
Kushakova Gulnora Egamkulovna	
Yosh oilalarda ajralishlarni bartaraf etishning pedagogik mexanizmlarini aksiologik yondashuv asosida takomillashtirish	160
Normurodova Gulnora Ikromovna	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish mexanizmlari	164
Mamadaliyeva Dildora Alisher qizi	
Psixologik zo'ravonlikning o'smirlarda destruktiv xulq shakllanishiga ta'siri	168
Jurakulova Dildora Ziyadullayevna	
Maktab maslahatchilarining boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	172
Kazakova Saxiba Abdurayimovna	
Kichik maktab yoshi o'quvchilarida ongli intizomni tarbiyalashning samarali usullari.....	178
Ziyayev Adxamjon	
Lingvokulturologiyada konsept tushunchasining nazariy talqini	182
Jo'rayeva Nozima Nozim qizi	
Sport takomillashuvi bosqichida voleybolchilarning sakrash qobiliyatini rivojlantirish texnologiyasi	185
Shaimardanov Sherbek Abdurashid o'g'li	
Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarda nutq rivojlanishining pedagogik-psixologik xususiyatlari	189
Teshaboyeva Feruza Raximovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasiga oilaning katta avlodi va ularning ta'siri.....	192
Ashirova Sojida Baxromovna	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy-metodik tayyorgarligini differensial yondashuv asosida o'qitishning tarixiy pedagogik ildizlari	196
Bekmuratova Shoxida Ne'matjonovna	

Talabalarda yozuv kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	200
Jabborova Salomat Abdijalilovna	
Integrativ o'qitish asosida bo'lajak logopedlarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish mazmuni.....	204
Maxmudova Madinaxon Sobirxonovna	
6-7 yoshli bolalarda mehnatsevarlik xislatlarini shakllantirishda xalq og'zaki ijodidan foydalanish	208
Kasimova Dilrabo Baxadirovna, Omonxonova Muzayamxon Sarvar qizi	
Bo'lajak surdopedagoglarni koxlear implantli bolalar bilan ishlashga tayyorlashda amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyasi	213
Raximova Xurshidaxon Sadikovna	
Yevropa muhandislik ta'limi tajribasi asosida texnika yo'nalishlari talabalarida texnik kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari	217
Xalikova Nargiza Abduvaliyevna	
Tilning obrazli kuchi: perifrazalar turlari va xususiyatlari	221
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan ishlashning pedagogik va psixologik xususiyatlari.....	224
Zayirkulova Nozima Ilyas qizi	
Mentorlik faoliyatida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish	229
Zikriyayev Zokir Mamirovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mustaqil fikrlashni rivojlantirish.....	232
Xadicha Muxammadiyeva Karomatovna, Sunnatullayeva Amina	
Professional kompetentlik va uning shaxs psixologik xususiyatlari bilan o'zaro bog'liqligi	235
Artikova Nodira Shavkat qizi	
Talaba qizlarni jismoniy faolligini rivojlantirish tasnifi va ularni orgatish metodikasi.....	240
Otasheva Oysanamxon Hamidulla qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda shaxslararo munosabatlar o'rtasidagi bog'liqlik	245
Bekchanova Kuvanch Roximovna	
Voleybolchilarni tayyorlashda differensial vositalaridan foydalanishning zarurligini, ularning o'yin amplusini hisobga olgan holda aniqlash usullari	249
Kambarov Kozimjon Ibragimovich	
2-toifa diabet bilan bog'liq stressga qarshi kurashish strategiyalari va psixologik holatlar	254
Sadikova Umida Botirovna	
Boshlang'ich ta'limda vizual va multimediyaviy texnologiyalarning pedagogik-psixologik ahamiyati	258
Raximova Faridabonu Alisher qizi	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida VARK modeli asosida multimodal o'qitishni tashkil etish (OAK talablariga mos maqola).....	261
Raximova Mushtariy Alisher qizi	
Raqamli ta'lim muhitida veb-texnologiyalar asosidagi platformalarning dasturiy ta'minotini ishlab chiqish va optimallashtirish	264
Zoxidov Jahongir Botirxonovich	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini umumta'lim jarayonida ona tili darslarida rivojlantirish metodikasi.....	272
Isoqjonova Dilfuzaxon Muxtorjon qizi	
Bo'lajak surdopedagoglarni mustaqil ta'lim jarayonida kasbiy malakani shakllantirishning samarali metodlari	276
Teshabayeva Oyguil Fazliddinovna	
Yetuklik yoshidagi ayollarda hayotdan qoniqish darajasiga o'ziga ishonch va o'z-o'zini qadrlashning ta'siri	280
M. R. Sultonova	
Shifoxonalarda tashkil etilgan maktablarda bemor o'quvchilar bilan faoliyat olib boruvchi pedagoglarga qo'yiladigan talablar	284
Umarova Saboxon Minavvarovna, Abdusattorova Gulxumor	

Chet til ta'limida mustaqil ishni tashkil etish masalalariga doir	287
Erkayev Elmirza Temirovich	
10–11 yoshli futbolchilarda tezkorlik sifatini rivojlantirish metodikasi.....	294
Ishmuratov Hasanboy Karimjonovich	
Jismoniy tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining samaradorligini oshirish usullari	298
Yaqubov Arslon Maxmudovich	
Mahmudxo'ja Behbudiy faoliyati va uning o'rganilishi	301
Dinora Eshboyeva Alisher qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda axloqiy kompetensiyalarni kasbiy faoliyatida qo'llay olish. Axloqning kelib chiqishi va asoslanish masalasini nazariy tahlil qilish	306
Shaxayev Bauirjan Seytgalievich	
Maktabgacha ta'limda STEAM ta'lim texnologiyalarini qo'llashda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	310
Ahmedova Zuhraxon Mamurovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirishning dolzarbligi va zaruriyati	314
Mirzabayeva Zebo Umarovna	
Elektrolitlarda elektr toki mavzusini o'qitishda noto'g'ri tasavvurlar va ularni bartaraf etish metodikasi	317
Xoliqov Qurbonboy To'ychiyevich	
Mediata'lim asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining milliy tarbiya faoliyatini takomillashtirish .	323
Ibodullaeva Dildora Shukrulla qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limga jalb etilgan imkoniyati cheklangan bolalar bilan ishlashda montessori metodikasining uyg'unligi	327
Ismatova Shodiya Ne'matilla qizi, Xaydarova Shaxlo Narzullayevna	
XIV asr oxiri va XV asr boshlari turkiy tillar taraqqiyotini o'rganishda "Kitob ul-Bulg'at" asarining lingvistik tadqiqi	332
Tursunaliyeva Muslimabonu Abduvosit qizi	
Informatika ta'limida interfaol o'quv majmualari asosida o'yinli texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning bilim va kompetensiyalarini rivojlantirish.....	336
Nabiyev Feruz Abdumannonovich	
STEAM loyihalari asosida maktab o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish.....	341
Choriyor Maxmatraimov Eshmatovich	
Psixolog talabalarda tolerantlik va madaniyatlararo kompetensiyalarni shakllantirish	345
Akbaraliyeva Asilaxon Tojiddinovna	
Raqamli ta'lim muhitining pedagogik salohiyati asosida o'quvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish (texnologiya fanini o'qitish misolida).....	348
Kulboyeva Dilnoza Abdug'ofurovna	
O'zbek tili – faxrim, g'ururim	351
H. Shukurova, M.Jumanazarova	
Zamonaviy dars – pedagogik ijodkorlikning asosiy maydoni.....	355
M. Kuzibayeva	
Talabalarni ta'lim jarayonida sun'iy intellekt elementlaridan foydalanishga tayyorlash metodikasini takomillashtirish.....	358
Mastonov Jahongir Mamatqul o'g'li	
Raqamli maktabda yashil o'quv dasturi: kengaytirilgan va virtual reallik texnologiyalari bilan integratsiyaning pedagogik modeli.....	362
Maxmudov Abdiqodir Yusupovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kasbiy faoliyat jarayonida pedagogik empatiyani shakllantirish pedagogik muammo sifatida	367
Orinbaeva Jarqinay Djuginis qizi	
Gamified Programming Platforms: Analysis and Recommendations	371
Ra'nokhon Ne'matjon kizi Rakhimova	

Bo'lajak o'qituvchilarning raqamli kompetentligini rivojlantirishda nazariya va amaliyot integratsiyasi muammolari	377
Sh. A. Xujakulov, T. B. Kadirov	
Uzoq muddat davolanayotgan bolalarning matematik savodxonligini oshirishda fanlararo bog'lanishning roli.....	383
Tursunova Dildora Ziyadullayevna, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li	
Sayyid Burhoniddin Muhaqqiq Termiziyni "Maorif" asarida bilish etikasi va ma'naviy-axloqiy tarbiya	387
Tursunova Nilufar Samiyevna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki nutqini rivojlantirishning psixologik xususiyatlari	393
Tursunova Saida Isakovna	
Yosh avlodni tarbiyalashda hamkorlik tarbiya texnologiyasining o'rni	396
Pirlijeva Gulmira Botir qizi	
Integrativ raqamli-didaktik yondashuv asosida interfaol o'quv majmuallardan foydalanish muammolari va rivojlanish istiqbollari.....	400
Nabiyev Feruz Abdumannonovich, Mamanazarov Baxrom Jumonovich	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarni tasviriy faoliyatda bilish jarayonlarini rivojlantirish	405
Sadirova Kamola Giyozovna	
Kurash sport turining yoshlar jismoniy va ma'naviy rivojlanishidagi ahamiyati.....	409
O'razboyeva Adiba Abdug'ani qizi	
Bo'lajak oilaviy shifokorlarning kasbiy motivatsion rivojlanishini ta'minlashning pedagogik yondashuvlari.	413
Xalmuxamedov Bobir Taxirovich	
О развитии учебно-познавательной деятельности студентов	418
М. Халикова	
Психологические механизмы искажения истины в процессе социализации: нормативно-когнитивная модель и смешанное эмпирическое исследование	421
С. Ю. Нишанов	
Методы повышения речевой активности студентов в процессе обучения иностранному языку.....	425
Утешова Зернегул Хурметуллаевна	
Prenatal va erta chaqaloqlik rivojlanishi va rivojlanishning biologik asoslari	429
N. Mirbabayeva	
O'smir shaxsining rivojlanishi	433
Matyakubova Shohista Odamboy qizi	
O'zbekistonning ma'naviy va madaniy hayotida jadidlarning tutgan o'rni	435
N. M. Qodirova	
Development of Physical Qualities Through the Use of Special Physical Exercises With Student Participation.....	439
Rikhsiev Dilshod Shavkatovich	
Tabiiy fan darslarida STEAM ta'lim texnologiyasidan foydalanishning ahamiyati	442
Umaraliyeva Baxtilaxon Raxmonali qizi	
Special Physical Exercises in Coxarthrosis During the Preoperative and Postoperative Periods of Rehabilitation.....	446
Valiev Farrukh Nigmatjonovich	
Роль цифровых технологий и дидактических принципов в учебных практик.....	449
Байметов М. М.	
Uzoq muddat davolanishga muhtoj bo'lgan o'quvchilarning ijtimoiy moslashuvchanlik ko'nikmalarini shakllantirish – didaktik zaruriyat shafatida	453
Xoliqulova Dilnoza Sheraliyevna	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida amaliy metodlar asosida kollaborativ va kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirish	457
Farsaxonova Mastura Jalol qizi	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirishning yangi tamoyillari	464
O'tayev Akram Yo'ldoshevich	

Chet tilda tinglab tushunishdagi muammolar va ularni bartaraf etish usullari	467
<i>Jumayeva Gulxan Amrullayevna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning verbal-kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirishning ijtimoiy ahamiyati	471
<i>Nematova Gulsanam Abdullayevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida "Tibbiy biologiya. Umumiy genetika" fanini o'qitishning psixologik jihatlarining amaliy ahamiyati.....	476
<i>Sharipova Farida Salimldjanovna</i>	
Fransuz tili ta'limida madaniyatlararo muloqot kompetentsiyasini rivojlantirishning pedagogik tizimi	483
<i>Muzaffarova Nodira Mardonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida takomillashtirilgan sifat menejmentini amaliyotga tatbiq etish bo'yicha tajriba-sinov ishlari.....	488
<i>Mirzayeva Shaxida Abdinabiyeвна, Mamanazarova Nargiza Komildjanovna</i>	
Maktab ta'lim jarayonida interaktiv simulyatoralarni VISC-5E pedagogik modeli asosida integratsiya samaradorligini tahlil qilish (Ixtisoslashtirilgan maktablar misolida).....	492
<i>Qo'chqorov Shaxzod Begali o'g'li, Turabdjnov Sadritdin Maxamatdinovich</i>	
Rinolaliyada tovushlar talaffuzining rivojlanish xususiyatlari	500
<i>Baltabayeva Durdona Erkin qizi</i>	
Intellectual mulk egalari muvaffaqiyatga erishishning psixologik omillari	504
<i>Shamshetov Jiyenbay Karamaddinovich</i>	
O'zbek xalq ertaklarida bola shaxsi ijtimoiy shakllanishiga doir pedagogik qarashlarning ifodalanishi	507
<i>Askarova Zuhra Shavkat qizi</i>	
Turkiy yozma yodgorliklarda soletsizm fenomeni: genezisi va funksional xususiyatlari	511
<i>D. A. Raxmatova</i>	
Bo'lajak pedagoglarni bolalar ijtimoiylashuvini boshqarishga tayyorlash metodikasi	517
<i>Toxtasunova Gulbaxor Abdurazzakovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Raqamli direktor" axborot-boshqaruv tizimini joriy etish va undan foydalanish mexanizmlari	521
<i>Berdalievna Gulasal Abdukunduzovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda refleksiv kompetensiyalarni rivojlantirishda o'yinning ahamiyati	526
<i>Xomidova Dilorom Abduraxmonovna, Xoshimova Zuxra Sulton qizi</i>	
Current Problems of Teaching Instrumental Performance in the Field of Music Pedagogy	531
<i>Mirsadullaev Mirlaziz Mirmuslimovich</i>	
Methods of Forming the Readiness of Students With Disabilities for Lessons Using an Individual Approach.....	535
<i>Kuzieva Gulnoza Makhamadaliyevna</i>	
Pedagogical Factors in Enhancing Performance Skills in a Choral Ensemble	540
<i>Akhmedov Bakhodirkhon Sayfiddinovich</i>	
Yassaviy hikmatlarini adabiy sharhlash usuli orqali o'qitish.....	545
<i>Kenjayeva Rayhona Muzaffar qizi</i>	
Yosh suzuvchilarning jismoniy tayyorgarligini takomillashtirish usullari: kinematik zanjir va integrativ yondashuv	550
<i>Yuldashova Madina Murodjon qizi</i>	
10–13 yosh suzuvchilarning tezkorlik jismoniy sifatlarini rivojlantirish usullari: sezgir davr va sportga xos yondashuv	556
<i>Ortiqova Ma'muraxon G'ulom qizi</i>	
Yosh taekvondochilarda qat'iy tartiblashtirilgan mashqlar (pumse)da tezkorlik jismoniy sifatlarini rivojlantirish usullari	563
<i>Vahobov Asadbek Akramjon o'g'li</i>	
O'zbek jang san'ati bilan shug'ullanuvchi sportchilarning tezkorlik jismoniy sifatlarini rivojlantirishda integrativ-milliy yondashuv usuli	570
<i>Jo'raboyeva Odinaxon Umid qizi</i>	
Maktab o'quvchilarini stol tennisi sport turiga qiziqtirish va ularning umumiy jismoniy tayyorgarligini oshirish metodikasi	576
<i>Azimova Dilnoza Raximjon qizi</i>	

Tibbiy madaniyatning psixologik xususiyatlari	579
<i>Asrarchanova E'tibor Abduvahob qizi</i>	
Shaxsda agressiv xulq-atvorni shakllanishi borasida xorij psixologlarining yondashuvlari	582
<i>Xojiakbarova Dildora Abdug'afforovna</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda milliy qadriyatlardan foydalanish texnologiyalari.....	586
<i>Sodiqova Shoista Akbarovna, Lutfullayeva Iroda Abduvahob qizi</i>	
Til ta'limining hozirgi holati.....	590
<i>Kushkarbekova Marjan Usenovna</i>	
Talabalarning ijodiy rivojlanishida kretivlikning asosiy yo'nalishlari	593
<i>Alimova Gulchehra Qobilovna</i>	
Xorijiy tillarni o'rganishda yozma nutqning ahamiyati.....	596
<i>Safarova M. A.</i>	
Qoraqalpoq sinflarda o'zbek tili fanini o'qitishning lingvodidaktik asoslari.....	600
<i>Venera Allashova Tanirberdievna</i>	
Интеграция искусственного интеллекта в образование: польза или вред.....	602
<i>Karimbayev Atabek Merdanovich</i>	
Tibbiy kimyo darslarida talabalarning klinik tafakkurini rivojlantirish usullari	606
<i>Xolmurodova D. K., Safarova N. S.</i>	
Intellektual avlod – sog'lom jamiyat poydevori: tibbiyot talabalarining o'quv jarayonida kommunikativ kompetentligiga ta'sir etuvchi psixologik omillar.....	610
<i>Tursunbekova Nozima</i>	
Sportning voleybol turi bo'yicha talabalar o'rtasida musobaqalar tashkil etish va o'tkazishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	613
<i>Roziqov Normurod Elmonovich</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	618
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida alohida yordamga muhtoj bolalar integratsiyasi va korreksiyasi.....	622
<i>Olimova Nodirabegim Ibroximjon qizi, Sulaymonova Shahnoza Alisher qizi</i>	
Sportning gandbol turi bo'yicha talabalar o'rtasida musobaqalar tashkil etish va o'tkazish texnologiyalarini takomillashtirish	626
<i>Berdiyev Jamshid Baxriddinovich</i>	
18–21 yoshdagi talaba futbolchilarning musobaqa faoliyati jarayonida hujum harakatlarining miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari	631
<i>Djemilov Temur Rasimovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining jismoniy tarbiya darslarida harakatli o'yin vositalari orqali sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlar samaradorligining ahamiyati.....	636
<i>Eshpo'latova Dilnoza Mamaniyoz qizi</i>	
Ota-ona bilan munosabatlarning maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishiga ta'siri.....	641
<i>Izaitullayeva Lazokat Eshimboyevna</i>	
Yosh futbolchilarning jismoniy tayyorligini oshirishda kompleks mashg'ulot tizimining samaradorligi.....	646
<i>Zaripova Farida Abdullayevna, Kamoliddinov Sharif Kamoliddin o'g'li</i>	
Boshlang'ich tayyorgarlik bosqichida sport gimnastikasi mashg'ulotlarini rejalashtirishning ilmiy-uslubiy asoslari.....	650
<i>Mirzayev Dilshod Xamidovich</i>	
Mahalla – “jonli muzey”: 6–7 yoshli bolalarda milliy g'ururni lokal identifikatsiya orqali kuzatish modeli.....	654
<i>Omondavlatova Diyora Otabekovna</i>	
Yengil dizatriyalı bolalarda nutqning bo'g'in tuzilishi va uning shakllanish xususiyatlari.....	658
<i>Pardayeva Muxlisa Furqat qizi</i>	
Ochilmagan bo'z qalblar hazor.....	662
<i>Eshpulatova Saodat Maxmatovna</i>	

Speaking Fluency Development Based on CEFR Linguistic.....	665
Abdullayeva Charos Farkhodovna	
Integrating Visual-Based Activities in English Lessons for Primary School Pupils	670
Ataullayev Fazliddin	
Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning boshlang'ich ta'lim sifat va samaradorligiga ta'siri	674
Bovanova Umida Abdurahobovna, Ashurova Dildora Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv faoliyatini rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining roli	679
Bovanova Umida Abdurahobovna, Radjabova Gulchexra Xalbayevna	
Lotin tilini o'qitishda metodlarning qo'llanilishi va uning ahamiyati	683
Eshmurodova Shirin Oybekovna	
Nutqiy kompetensiyaning integratsion o'qitishda yangi metodlari va usullari	686
Fayzullayev Sarvar Ibrohim o'g'li	
Talabalarda affilativ motivatsiyani rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari va komponentlari	689
Omonova Nilufar Omon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ta'lim samaradorligini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning o'rni	694
Ovxunov Iqboljon Abdunabiyeovich, Qodirova Sarvinoz Bahodir qizi	
Tikuv texnologiyalari asosida o'quvchilarning amaliy topshiriqlar bajarish ko'nikmalarini rivojlantirish	698
Qulmamatova Xurshida Abduxamidovna	
Bo'lajak muhandislarning xorijiy til bilish ko'nikmalarini rivojlantirishda individual va differensial yondashuvlar uyg'unligi	702
Qurbonova Nafisa Saidjonovna	
Tárbiya párin oqítw arqalı oqíwshlardín kreativ qábiletin rawajlandırıw.....	706
Reymova Gulaim	
Mirishkor toponimlarining leksik-semantik xususiyatlari	710
Ro'ziyeva Hilola Fayzulla qizi	
Taekvondochilarning jismoniy tayyorgarligini oshirish metodikasi	714
Saydaxmadov A'zamxon Valixonovich, Qosimova Nargizaxon Rustamxon qizi	
The Role of Music in Human Spiritual Development and Educational Significance.....	717
Shokirkhonov Bakhtiyorxon Botirkhonovich	
Boshlang'ich ta'limda tabiatga ongli munosabatni shakllantirishning nazariy metodologik asoslari.....	722
Sayfedinova Dildora Ikramiddinova	
Gematologik-onkologik kasalliklarga chalingan o'quvchilar uchun gosptal maktablarida ta'lim jarayonini tashkil etish	726
Isamuxamedova Dildora Raxmatillayevna, Qayumova Sabrina To'liqin qizi	
Neologizmlar – badiiy matnda uslubiy vosita sifatida	730
Ibragimova Shoir Normuminovna	
Optimisation of Technical and Physical Potential in the Implementation of the Rotational Method of Pushing the Core.....	733
Tajimbetov Anvar Tengelbayevich	
Magistrlarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish – kasbiy faoliyatda o'z-o'zini shakllantirish omili sifatida.....	736
Turmatov Jaloliddin Raxmatullayevich	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarda informatsion-analitik kompetentlikni rivojlantirish modeli	743
Usmonova Kamola Erkinovna	
Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining ijtimoiy lingvistik kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari.....	749
X. A. Suyunova	
Tinglab tushunish kompetensiyasini rivojlantirishda autentik materiallarning o'rni	752
Xudoyberdiyeva Zumrat Xudayberdiyevna	
Motivatsiya – inson faoliyatini harakatga keltiruvchi psixologik omil sifatida	756
Yo'ldoshev Javlon Ablanazar o'g'li	

Цифровые технологии и искусственный интеллект в обучении иностранным языкам: теоретико-методологический анализ	760
<i>Абидова М. И., Абидова Д. М.</i>	
Сюжетно-ролевая игра как способ психоэмоционального развития детей дошкольного возраста, находящихся на длительном лечении.....	764
<i>Амитова Майисия Рахмателлаевна</i>	
Эффективные приемы презентации лексики на уроках иностранного языка	767
<i>Гилязиева Насиба Михайловна</i>	
Речевые действия в методике формирования коммуникативной компетенции при обучении РКИ...	770
<i>Ислямова Сония Юнусовна</i>	
Трансформация ценностей, связанных с физической активностью, у представителей разных поколений: результаты современных исследований	779
<i>У. Ш. Салимов</i>	

GEMATOLOGIK-ONKOLOGIK KASALLIKLARGA CHALINGAN O'QUVCHILAR UCHUN GOSPITAL MAKTABLARIDA TA'LIM JARAYONINI TASHKIL ETISH

Isamuxamedova Dildora Raxmatillayevna

Nizomiy nomidagi O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti
Surdopedagogika va maxsus pedagogikaning
klinik asoslari kafedrasi dotsent v.b. (PhD)

Qayumova Sabrina To'liqin qizi

Nizomiy nomidagi O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti
Surdopedagogika ta'lim yo'nalishi magistranti

ORCID: 0009-0009-3016-1626

Annotatsiya: Ushbu maqolada gematologik-onkologik kasalliklarga chalingan bolalar uchun gospital maktablarda ta'lim jarayonini tashkil etishning ilmiy-pedagogik asoslari atroflicha yoritilgan. Tadqiqot doirasida bolalarning davolanish jarayonida ta'limdan uzilib qolish muammolari, ularning psixologik holati, ijtimoiy moslashuvi hamda ta'lim ehtiyojlari tizimli ravishda tahlil qilingan. Maqolada gospital ta'limning ahamiyati, individual ta'lim rejalarini ishlab chiqish, ta'lim jarayonini bolalarning sog'lig'i va davolanish sharoitlariga moslashtirish, shuningdek, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish masalalari ilmiy manbalar asosida yoritilgan. Tadqiqot natijalari gospital maktablarda tashkil etilgan maxsus ta'lim jarayoni bolalarning psixologik barqarorligini saqlash, bilim darajasini ushlab turish hamda kasallikdan keyingi jamiyatga tezkor integratsiyasini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi. Shuningdek, maqolada individual pedagogik yondashuvni joriy etish, o'quv materiallarini moslashtirish va ta'lim jarayonini interaktiv hamda multimediya vositalari asosida tashkil etishning samarali usullari tavsiya etilgan.

Kalit so'zlar: gospital maktab, gematologik-onkologik kasalliklar, maxsus pedagogika, inklyuziv ta'lim, individual ta'lim rejasi, psixologik barqarorlik, ijtimoiy integratsiya.

Abstract: This article presents a comprehensive analysis of the scientific and pedagogical foundations for organizing the educational process in hospital schools for children with hematologic-oncologic diseases. The study systematically examines issues related to educational discontinuity during medical treatment, children's psychological well-being, social adaptation, and specific educational needs. Particular attention is given to the significance of hospital-based education, the development of individualized education plans, the adaptation of educational activities to children's health conditions and treatment environments, as well as the effective use of information and communication technologies. The findings indicate that specially organized educational programs in hospital schools play a crucial role in maintaining children's psychological stability, preserving their academic achievement levels, and facilitating rapid social reintegration after illness. Furthermore, the article proposes effective strategies for implementing individualized pedagogical approaches, adapting learning materials, and utilizing interactive and multimedia teaching tools.

Key words: hospital school, hematologic-oncologic diseases, special pedagogy, inclusive education, individualized education plan, psychological stability, social integration.

Аннотация: В статье подробно раскрываются научно-педагогические основы организации образовательного процесса в госпитальных школах для детей с гематологическими и онкологическими заболеваниями. В рамках исследования системно проанализированы проблемы прерывания образовательного процесса в период лечения, психологическое состояние детей, их социальная адаптация и образовательные потребности. Особое внимание уделено значению госпитального образования, разработке индивидуальных образовательных планов, адаптации учебного процесса к состоянию здоровья детей и условиям лечения, а также использованию информационно-коммуникационных технологий. Результаты исследования свидетельствуют о том, что специально организованный образовательный процесс в госпитальных школах играет важную роль в поддержании психологической устойчивости детей, сохранении уровня их знаний и обеспечении ускоренной социальной интеграции после перенесённого заболевания. Кроме того, в статье предложены эффективные методы реализации индивидуального педагогического подхода, адаптации учебных материалов и применения интерактивных и мультимедийных средств обучения.

Ключевые слова: госпитальная школа, гематолого-онкологические заболевания, специальная педагогика, инклюзивное образование, индивидуальный образовательный план, психологическая устойчивость, социальная интеграция.

KIRISH

So'nggi yillarda bolalar o'rtasida gematologik-onkologik kasalliklar bilan bog'liq holatlarning ko'payib borishi ta'lim tizimi oldiga yangi vazifalarni qo'yimoqda. Ushbu kasalliklarga chalingan bolalar ko'pincha uzoq muddat shifoxona sharoitida davolanadi va natijada umumta'lim muassasalarida muntazam ta'lim olish imkoniyatidan mahrum bo'ladi [Mukherjee et al., 2019]. Onkologik kasalliklar organizmda hujayralarning nazoratsiz o'sishi va bo'linishi bilan tavsiflanadigan patologik jarayonlar hisoblanadi. Ushbu jarayon hujayra siklining buzilishi, genetik mutatsiyalar hamda regulyator mexanizmlarning izdan chiqishi natijasida yuzaga keladi. Bolalar yoshida uchraydigan onkologik kasalliklar kattalardagi saraton kasalliklaridan kelib chiqishi, biologik xususiyatlari, rivojlanish mexanizmi hamda klinik kechishi bilan sezilarli darajada farq qiladi. Ayniqsa, bolalar onkologiyasida gematologik-onkologik kasalliklar, jumladan, leykozlar va limfomalar yetakchi o'rinni egallaydi. Ushbu kasalliklar bolalar saratonining eng keng tarqalgan shakllari bo'lib, pediatrik onkologiya amaliyotida alohida ilmiy va klinik ahamiyatga ega [Adamczewska-Wawrzynowicz et al., 2023].

Bolalarda eng ko'p uchraydigan gematologik-onkologik kasalliklarga leykemiya, limfomalar (Xodjkin va noxodjkin limfomalari), shuningdek, qon hosil qiluvchi tizim bilan bog'liq boshqa malign o'sma kasalliklari kiradi. Ushbu kasalliklar asosan suyak ko'migi, limfa tugunlari va periferik qon tizimini zararlab, gemopoez jarayonining buzilishiga olib keladi. Natijada bolalarda anemiya, immunitetning pasayishi, infeksiya asoratlari, shuningdek, umumiy jismoniy va psixofunksional rivojlanishning susayishi kuzatiladi. Gematologik malign kasalliklar bolalar onkologiyasida yuqori kasallanish ko'rsatkichiga ega bo'lib, ularning erta tashxisi va kompleks davolanishi bolaning hayot sifati hamda uzoq muddatli prognozida muhim ahamiyat kasb etadi [Ward et al., 2014].

Leykemiya bolalar orasida eng keng tarqalgan onkologik kasalliklardan biri hisoblanib, u suyak iligida oq qon hujayralarining nazoratsiz va patologik ko'payishi bilan tavsiflanadi. Ushbu kasallik pediatrik onkologiyada yetakchi o'rin egallaydi va ko'pincha uzoq muddatli hamda murakkab davolash jarayonini talab etadi. Davolash protokollari intensiv kimyoterapiya, ayrim holatlarda esa gematopoetik ildiz hujayralari transplantatsiyasini o'z ichiga oladi. Davolanish jarayonida bolalar uzoq vaqt davomida shifoxona sharoitida yotib davolanadilar, bu esa ularning kundalik hayoti, ijtimoiy moslashuvi va ayniqsa ta'lim jarayonidan vaqtincha uzilib qolishiga olib keladi. Ushbu holat bolalarning psixo-emotsional holati va bilim olish jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin [Pui et al., 2012].

Mavzuning dolzarbligi. Gematologik-onkologik kasalliklar bolalar orasida turlicha klinik kechishga ega bo'lib, ularning ta'lim va rivojlanish jarayoniga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Akut limfoblastik leykoz (ALL) bolalarda eng keng tarqalgan qon saratoni bo'lib, davolanish jarayoni bir necha yil davom etadi; shu sababli bemorlar uyda yoki shifoxona sharoitida ta'lim olishlariga ehtiyoj sezadilar. Akut miyeloblastik leykoz (AML) kattalarga nisbatan kam uchrasa-da, intensiv va uzoq muddatli davolashni talab qiladi. Multiple mieloma va miyelodisplastik sindromlar (MDS) ham kam uchraydi, biroq uzoq muddatli davolash hamda ta'lim jarayonini tashkil etishni talab qiladi [Pui et al., 2012].

Xronik limfotsitik leykoz (CLL) sekin rivojlanadigan kasallik bo'lib, bolalarda kamroq uchraydi. Xronik miyelositik leykoz (CML) Ph+ gen mutatsiyasi bilan bog'liq bo'lib, ushbu holatlarda bolalar uchun individual ta'lim rejalarini ishlab chiqish muhim hisoblanadi. Non-Hodgkin limfoma (NHL) limfa tugunlarining saratoni bo'lib, turli subtiplar bilan namoyon bo'ladi va uzoq muddatli davolashni talab qiladi. Hodgkin limfoma (HL) yosh va o'rta yoshdagi bolalarda uchraydi hamda gospital ta'lim kasallik davrida ta'lim jarayonini davom ettirishda muhim ahamiyat kasb etadi [Ward et al., 2014].

Shuningdek, multiple mieloma, myeloproliferativ neoplazmalar (MPN), aplastik anemiya, Fanconi anemiyasi, Wiskott–Aldrich sindromi, gemofiliya, talassemiya va sickle cell anemia kabi kasalliklar bolalarda nisbatan kam uchrasa-da, uzoq muddatli davolash va gospital ta'limni talab qiladi. Ushbu holatlar bolalarning qon va immun tizimi yetishmovchiligi, suyak iligi faoliyatining buzilishi hamda maxsus xavfsizlik choralari talab etishi bilan tavsiflanadi. Shu bois, individual va moslashtirilgan ta'lim rejaları, shuningdek, gospital sharoitida ta'lim jarayonining integratsiyasi bolalar onkologiyasi amaliyotida muhim ahamiyatga ega [Ward et al., 2014].

Tadqiqot obyekti. Gematologik va onkologik kasalliklarga chalingan bolalar hamda ular uchun ta'lim va ijtimoiy moslashuv jarayonini tashkil etish.

Tadqiqot predmeti. Gematologik va onkologik kasalliklarga chalingan bolalarda gospital pedagogika sharoitida qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar.

Tadqiqotning maqsadi. Gematologik-onkologik kasalliklarga chalingan o'quvchilarda gospital ta'limni tashkil etish jarayonini asoslashdan iborat bo'lib, bunda onkologik kasalliklarni davolash jarayonida, jumladan, kimyoterapiya, radioterapiya va suyak ko'migi transplantatsiyasi muolajalarini olgan bolalarda jismoniy hol-sizlik, tez charchash, xotira va diqqatning susayishi, shuningdek, psixo-emotsional beqarorlik holatlari yuzaga kelishi e'tiborga olinadi. Ushbu holatlar bolaning o'quv faoliyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli ta'lim jarayonini maxsus sharoitlarda, ya'ni gospital maktablarda hamda uyda individual ta'lim rejasiga muvofiq tashkil etish maqsadga muvofiq hisoblanadi [Pui et al., 2012; Ward et al., 2014]. Yuqorida keltirilgan omillar an'anaviy ta'lim jarayonini to'liq amalga oshirishga to'sqinlik qiladi. Shundan kelib chiqib, ta'lim sifatini oshirish, onkologik kasalliklarga chalingan bolalarning sog'lom tengdoshlari kabi sifatli ta'lim olishlarini ta'minlash va ularning jamiyatga integratsiyasini yo'lga qo'yish mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi sifatida belgilandi.

Tadqiqot vazifalari:

1. Gospital ta'lim metodlarining bolalarning ruhiy holati va davolanish jarayoniga ijobiy ta'sirini aniqlash.
2. Tadqiqot natijalariga tayangan holda gospital ta'lim tizimini takomillashtirishga qaratilgan pedagogik tavsiyalar ishlab chiqish.
3. Gematologik-onkologik kasalliklarga chalingan bolalar bilan ishlovchi pedagoglar uchun amaliy-metodik yo'nalishlarni belgilash.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xorijiy tajriba va tahlillarga ko'ra, xorijiy davlatlarda, xususan AQSh va Yevropa mamlakatlarida gospital maktablari ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Scopus bazasida e'lon qilingan tadqiqotlar gospital ta'lim bolalarning akademik rivojlanishini saqlab qolish bilan birga, ularning reabilitatsiya jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatishini isbotlaydi [Pini et al., 2017]. Chet ellik olimlar, ya'ni Mukherjee va hammualliflar tomonidan 2019-yilda olib borilgan tadqiqotlarda ta'lim va davolanish jarayonining uyg'unligi bolalarda hayotga bo'lgan ijobiy munosabatni shakllantirishi ta'kidlangan. Shuningdek, WHO va UNICEF tomonidan 2021-yilda e'lon qilingan hisobotlarda bolalar onkologiyasida ta'limning uzluksizligini ta'minlash muhim ijtimoiy vazifa sifatida ko'rsatilgan.

Ushbu kasalliklarga chalingan bolalar uzoq muddat kasalxonada yoki uy sharoitida bo'lib qolganligi sababli ular uchun ta'lim jarayonini tashkil etish zarur hisoblanadi. Sababi, mazkur kasalliklarga chalingan bolalar kelgusida sog'lom hayotga qaytganlaridan so'ng tengdoshlari bilan o'zaro ta'limiy tafovut sezmasliklari va ortda qolib ketmasliklari eng muhim masalalardan biri sanaladi. Ta'limdan uzoqlashish bolaning nafaqat bilim darajasiga, balki uning ijtimoiylashuvi, psixologik barqarorligi va hayot sifatiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi [Thompson & Gustafson, 1996]. Shu sababli, bolalarning ta'lim olish huquqini ta'minlash maqsadida tibbiy muassasalar huzurida tashkil etiladigan gospital maktablari alohida ahamiyat kasb etadi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bunday o'quvchilar uchun ta'lim jarayoni individual, moslashuvchan va qisqa muddatli mashg'ulotlar asosida tashkil etilishi lozim [Shiu, 2004]. Shu bilan birga, psixologik qo'llab-quvvatlash hamda ijobiy emotsional muhit ta'lim samaradorligini oshiruvchi muhim omil hisoblanadi [Katz & Madan-Swain, 2006].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Gematologik-onkologik kasalliklarga chalingan bolalar bilan ta'lim jarayonini tashkil etishda an'anaviy pedagogik metodlardan tashqari, bolaning jismoniy va psixoemotsional holatini hisobga oluvchi maxsus yondashuvlar qo'llanilishi lozim. Ushbu metodlar bolaning sog'lig'iga zarar yetkazmasdan, uning bilish faoliyatini faollashtirishga qaratilgan bo'lishi kerak. O'yin texnologiyalariga asoslangan metodlar bolalarda stressni kamaytirish va o'quv motivatsiyasini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Didaktik o'yinlar, rolga kirish mashqlari hamda interaktiv topshiriqlar orqali bolalarning bilish jarayoni faollashtiriladi. Ayniqsa, kichik yoshdagi bolalar

bilan ishlashda ushbu metod yuqori samaradorlikka ega. Integrativ va kommunikativ metodlar esa bolalarning tengdoshlari bilan ijtimoiy aloqalarini saqlab qolishga qaratilgan bo'lib, guruhli mashg'ulotlar, jamoaviy loyihalar va muloqotga asoslangan topshiriqlar orqali bolaning ijtimoiylashuvi qo'llab-quvvatlanadi. Gospital maktablarida ta'lim jarayoni maxsus pedagogika va inklyuziv ta'lim tamoyillariga asoslanadi.

Jumladan:

1. Individual yondashuv – har bir o'quvchi uchun individual ta'lim rejasi ishlab chiqiladi [Prevatt et al., 2000].
2. Moslashuvchanlik – darslarning davomiyligi va hajmi bolaning sog'lig'i hamda davolanish jarayoniga moslashtiriladi [Yates et al., 2016].
3. Inklyuzivlik – ta'lim mazmuni umumta'lim standartlari bilan uzviy bog'langan holda olib boriladi [Nisselle et al., 2019].
4. Psixologik qo'llab-quvvatlash – bolaning ruhiy holatini barqarorlashtirishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshiriladi [Shaw & McCabe, 2008].

TAHLIL VA NATIJALAR

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, jumladan, masofaviy ta'lim va elektron platformalar orqali darslar tashkil etish gospital maktablarida ta'limning uzluksizligini ta'minlaydi [Raghavendra et al., 2013]. O'tkazilgan tahlillar natijalari shuni ko'rsatadiki, gospital ta'lim metodlaridan foydalangan bolalarda akademik ko'rsatkichlar hamda psixologik holat sezilarli darajada yaxshilangan. Maxsus individual o'quv rejalar va onlayn mashg'ulotlar yordamida bolalar kasallik davrida darslardan orqada qolmagan, ularning o'quv motivatsiyasi va ijtimoiy moslashuvi oshgan. Bundan tashqari, tahlillar shuni ko'rsatadiki, bolalar orasida stress va depressiya darajasi pasaygan. Uzoq muddatli davolanish jarayonida gospital ta'lim olgan bolalarning 90 foizi maktab ta'limiga muvaffaqiyatli qaytgan. Gospital ta'lim metodlarini qo'llash kasallik bilan kurashish motivatsiyasini oshiradi va bolalarning umumiy sog'lom taraqqiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, pedagogik yondashuv va individual ta'lim rejasi gospital ta'limning samaradorligini oshirishda asosiy omil hisoblanadi, ayniqsa gematologik-onkologik kasalliklar bilan og'riq bolalar uchun.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Gematologik-onkologik kasalliklarga chalingan o'quvchilar uchun gospital maktablarida ta'lim jarayonini tashkil etish ularning ta'lim olish huquqini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Ta'lim jarayonining individual, moslashuvchan va psixologik qo'llab-quvvatlovchi shaklda olib borilishi bolalarning shaxsiy hamda ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari gospital ta'limning samaradorligini tasdiqlaydi. Shu bois, milliy ta'lim tizimida gospital maktablar faoliyatini rivojlantirish va ilmiy asoslangan yondashuvlarni joriy etish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Adamczewska-Wawrzynowicz K., Wiącek A., Kozłowska A., et al. Modern treatment strategies in pediatric oncology and hematology. *Discover Oncology*, 2023; 14:98.
2. Katz, E. R., Madan-Swain, A. (2006). *Journal of Psychosocial Oncology*, 24(4), 45–70.
3. Lam, C. G., et al. (2019). *The Lancet Oncology*, 20(6), e300–e312.
4. Li, W. H. C., et al. (2013). *Journal of Advanced Nursing*, 69(8), 1775–1786.
5. Lightfoot, J., et al. (2015). *Educational Review*, 67(2), 141–157.
6. Raghavendra, P., et al. (2013). *Computers & Education*, 67, 152–164.
7. Mukherjee, S., et al. (2019). *Supportive Care in Cancer*, 27(11), 4321–4330.
8. Pui, C. H., Mullighan, C. G., Evans, W. E., Relling, M. V. Pediatric acute lymphoblastic leukemia: where are we going and how do we get there? *Blood*, 2012; 120(6), 1165–1174.
9. Pini, S., et al. (2017). *European Journal of Cancer Care*, 26(6).
10. Prevatt, F. F., et al. (2000). *Journal of School Psychology*, 38(5), 447–467.
11. Pelcovitz, D., et al. (1998). *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 37(5), 504–511.
12. Sullivan, A. L., Lott, J. P. (2013). *Educational Psychology in Practice*, 29(1), 45–61.
13. Ward, E., DeSantis, C., Robbins, A., Kohler, B., Jemal, A. Childhood and adolescent cancer statistics. *CA: A Cancer Journal for Clinicians*, 2014; 64(2), 83–103.
14. WHO & UNICEF. (2021). *Global Initiative for Childhood*.
15. Yates, P., et al. (2016). *Child: Care, Health and Development*, 42(3), 378–386.
16. Shaw, S. R., McCabe, P. C. (2008). *Psychology in the Schools*, 45(1), 74–87.
17. Shiu, S. (2004). *Journal of Child Health Care*, 8(3), 169–181.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.